

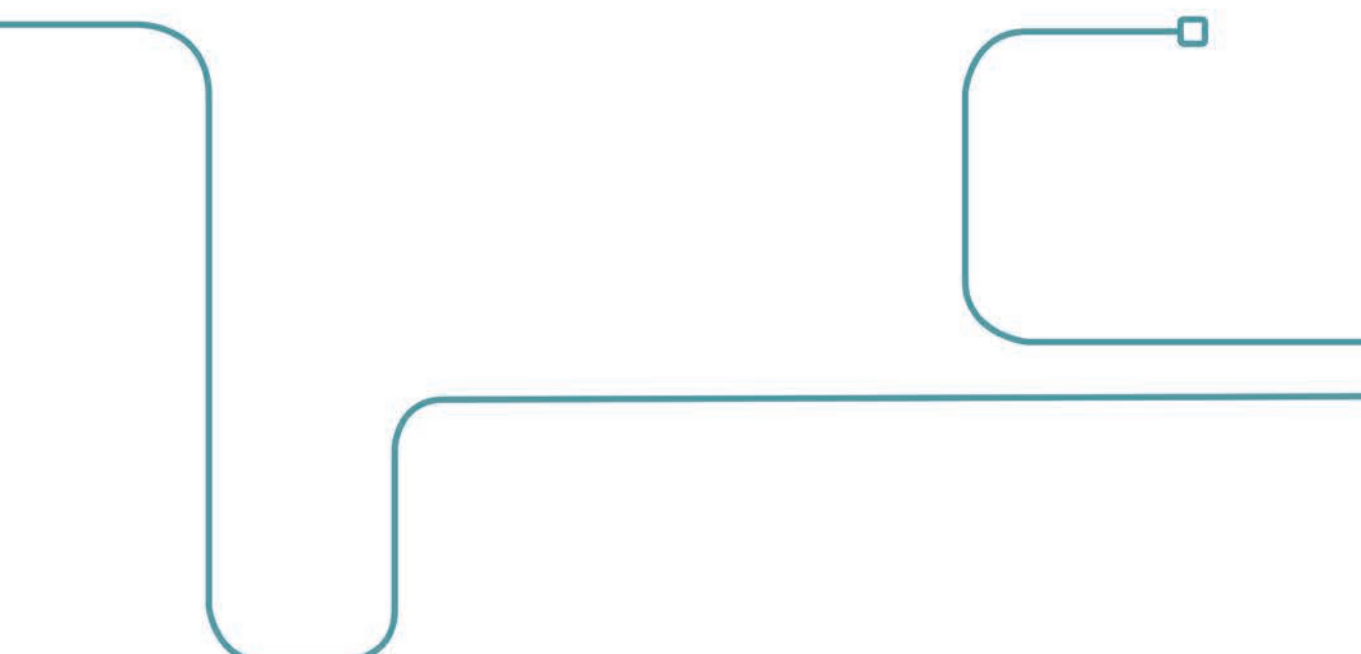
Interviurile din paginile următoare aduc în discuție patru cuvinte cheie în abordarea unui proiect de diplomă – coerența, responsabilitatea, complexitatea și inovarea. Răspunsurile, oferite de profesori membri ai conducerii UAUIM și/sau președinți de comisii de diplomă, subliniază diversitatea modurilor în care studenții ar putea înțelege și urmări, în manieră proprie, aceste criterii.

**diploma în patru
cuvinte cheie.
interviuri.**

prof. dr. arh. **Marion MOICEANU**

Rector UAUIM

Ce reprezintă diploma din punctul de vedere al parcursului studentului de-a lungul facultății?

Este foarte important ca profesorul și studenții să înțeleagă în primul rând că proiectul de diploma este de fapt o încununare a unui efort continuu de cel puțin șase ani de studiu, că este rezultatul a ceea ce studentul a acumulat în anii facultății, în interacțiunea cu profesorii și prin studiu individual.

Studenții trebuie să accepte că diploma reprezintă și o competiție cu tine însuși, adică un proiect personal prin care vrei să-ți dovedești ție și comisiei internaționale, în care alături de profesori români sunt și profesori străini, că meriți diploma de arhitect. Dacă lipsește această dorință atunci se greșește din start. Căci prin proiectul final de diplomă un student arhitect trebuie să-și propună să probeze că înțelege și iubește arhitectura, transmitând și celorlalți din cunoștințele lui.

Diploma reprezintă și pentru profesori un eveniment important, o ocazie de a vedea nivelul școlii și nivelul de pregătire al studenților. Nu toate comisiile sunt la fel așa cum nici toți studenții nu au același nivel de pregătire. Există comisii în care proiectele studenților sunt mai puțin elaborate și, de asemenea, comisii în care proiectele prezentate au o complexitate foarte mare. Așa s-a întâmplat întotdeauna. De aceea sunt foarte importante discuțiile finale în care membrii comisiei, străini și români, se întâlnesc și încearcă să prezinte succint care este nivelul de pregătire al studenților, ce subiecte-teme au întâlnit în comisiile din care au făcut parte, dificultățile, lucruri bune și mai puțin bune, formulând în final laude, critici și recomandări. Școala, profesorii ei, țin cont de acestea și încearcă să îmbunătățească planurile de învățământ, modul de abordare, temele, etc.

Elaborarea proiectului de diplomă este de fapt un proces prin care problematicile abordate sunt aprofundate gradual. Cum poate fi păstrată coerența demersului în procesul de elaborare a diplomei, de la începutul studiului până la susținere?

În primul rând coerența se regăsește în modul de concepere a planului de învățământ. De aceea așa răspunde prin comparație. Înainte de 1989, în școala de arhitectură planurile de învățământ erau bazate pe parcurgerea, în cei șase ani de studiu, a unor programe de arhitectură. Era o școală foarte pragmatică, funcționalistă, în care competențele erau atinse printr-o coerență a unui parcurs ierarhizat al diverselor programe de arhitectură. După '89, după o perioadă de căutări (fiind, evident, și mai bine conectați internațional), paradigma s-a schimbat în sensul în care s-a considerat că arhitectura poate fi predată, învățată și înțeleasă plecând de la scopul dobândirii unor competențe specifice meseriei de arhitect-urbanist. Ca Decan, am fost cel care a formulat, bazându-mă pe cele 11 competențe ale meseriei de arhitect stabilite la nivel european, cele șase competențe înscrise astăzi pe diplomele de absolvire. Continuând tradiția, conducerea Școlii de Arhitectură „Ion Mincu” a declarat fără echivoc că, în cei șase ani de zile, își propune să pregătească studenții astfel încât să capete aceste competențe și în finalul studiilor universitare să poată activa în birouri de arhitectură, design și urbanism, sau în alte domenii conexe care presupun cunoașterea și aplicarea acestor competențe. Acest pragmatism al școlii nu a fost abandonat niciodată. Asigurarea continuității demersului educațional consider că este principalul motiv care conferă putere și competitivitate școlii de arhitectură. Numărul foarte mare de absolvenți care lucrează în birouri importante de arhitectură, recunoscuți tocmai pentru acest mod de abordare pragmatic al problematicii arhitecturii, reprezintă dovada acestei competitivități. Revenind asupra coerenței planurilor noastre de învățământ, este de subliniat faptul că atelierul de proiectare are ponderea principală, creditele și orele dedicate atelierului de proiectare reprezentând mai mult decât 50% din întreaga curriculum. As spune de asemenea că această coerență a demersului este dată de cei care gâdesc direcția școlii, orientarea și preocupările acesteia. Și aici discutăm de decani, directori de departament, ajungându-se până la conducătorii fiecărui atelier de proiectare sau fiecare titular de disciplină.

Pe de altă parte, coerența trebuie înțeleasă și de către student. Coerența planului de învățământ, a modului în care sunt exprimate temele și a modului în care studentul este chemat să răspundă timp de șase ani la aceste teme ar trebui să se regăsească și în demersul și coerența elaborării de către student a unui proiect de diplomă. Coerența trebuie căutată și programată. Începe de la alegerea temei, cu analiza situațiilor și formularea întrebărilor, cu argumentarea și prezentarea artistică, expresivă a unor răspunsuri posibile. Toate acestea asigură coerența demersului teoretic, o coerență a discursului, capabile să susțină răspunsul studentului formulat print-un proiect de diplomă. Pentru aceasta, încă

de la început le spun studenților mei că alegerea temei proiectului de diplomă trebuie neapărat inițial fundamentată teoretic prin lucrarea de disertație. Le explic că gesturile noastre artistice nu pot fi în afara unei analize științifice și a unei fundamentări teoretice, uneori chiar filozofice. Trebuie ca la început „să sapi adânc”, să studiezi, să analizezi și apoi să încerci să înțelegi.

Studentul trebuie să simtă nevoia acestei coerențe, dar și profesorul trebuie să fie atent și să vegheze ca acest deziderat să fie atins. Fără asigurarea acestei coerențe pot lesne apărea proiecte anoste, lipsite de viziune și claritate, fără complexitate.

Proiectul de diplomă presupune demonstrarea unui anumit grad de maturitate și conștientizarea unor responsabilități profesionale diverse. Ce responsabilități ar trebui să își asume studentul în cadrul proiectului de diplomă?

Arhitectura rezolvă probleme, răspunzând la diverse nevoi: nevoia de frumos, nevoia integrării noului cu vechiul, nevoia de continuitate în oraș, nevoia de funcționalitate, de expresivitate etc. Studentul trebuie să înțeleagă aceste lucruri și aceasta vine treptat, dintr-o înțelegere a arhitecturii.

Noi, dascălii școlii, punem accent pe studiul arhitecturii în școală, dar și pe studiul individual. Pe parcursul celor șase ani le povestim studenților despre: integrare, specific, identitate, expresivitate, funcțiune etc. Le argumentăm cum ne pricepem fiecare în parte. Dar acestea pot rămâne doar niște simple cuvinte în vocabularul cuiva dacă nu sunt înțelese și regăsite în proiectele de an, sau în proiectul de diplomă. Când acest lucru se întâmplă înseamnă că noi ne-am făcut datoria, iar studentul a înțeles responsabilitățile meseriei de arhitect.

Responsabilitatea cred că vine și din înțelegerea că proiectul de diplomă reprezintă o încununare a tuturor cunoștințelor acumulate până atunci. Responsabilitatea este probată și prin atitudinea studentului față de actul didactic, față de ce i se predă, dar și prin modul în care acesta dorește să convingă comisia prin proiectul sau.

Responsabilitatea vine azi, mai mult ca altădată, dintr-o înțelegere a nevoii de sustenabilitate, de a răspunde la problemele contemporane, sau a nevoii de identitate a oricărui gest arhitectural. Este bine când prin proiectul de diplomă sunt rezolvate astfel de probleme. Iar noi, dascălii, încurajăm acest tip de proiect de diplomă, poate mai puțin spectaculos, dar care aprofundează o problema actuală și propune soluții fezabile pentru comunitate.

O cerință esențială în abordarea unui proiect de diplomă este reprezentată de atingerea unui anumit grad de complexitate, a unei anumite profunzimi a studiului, dar deseori studenților le este neclar ce înseamnă acest lucru. Prin urmare, ce ar putea presupune atingerea complexității în proiectul de diplomă?

Aici aș spune mai degrabă unde se greșește. Uneori studenții consideră că amplasamentul, sau tema aleasă, funcțiunea, programul de arhitectură trebuie să fie de dimensiuni mari și aleg: săli de spectacol, stadioane, muzee. Dar complexitatea nu rezidă doar în dimensiune; constă de cele mai multe ori în complexitatea abordării, a modului în care tu, ca student, înțelegi să analizezi și propui concepte noi, prin disertație, pre-diplomă și diplomă. Căci poate fi vorba de un proiect de mici dimensiuni, dacă discut de suprafețe, înălțimi, volume, dar care poate să fie dus la un grad mare de detaliere.

Este obligatoriu ca profesorul și studentul să decidă împreună tema proiectului de diplomă, programul, dimensiunea, în funcție și de capacitatea și potențialul studentului. Aici profesorul are un rol important. Are responsabilitatea de a conduce studentul spre o zonă în care acesta poate obține rezultate maxime, autodepășindu-se.

Complexitatea abordării trebuie să se regăsească și în rezultatul final. Este ciudat când această complexitate o regăsești doar în zona exprimării verbale și a susținerii ideilor și nu este conținută în proiectul propriu-zis, exprimată și prezentată într-un mod grafic specific arhitecturii, de exemplu în planuri, fațade și secțiuni. Căci, uneori, o secțiune poate fi mai relevantă decât o vedere perspectivă, spunând multe despre modul în care un student arhitect înțelege și controlează spațiul...

Complexitatea rezidă în tot acest demers prin care inițial analizezi, înțelegi și în final ajungi la o propunere arhitecturală personală, pe care o prezinți și argumentezi în fața unei comisii de specialiști. Iar când un student ajunge să susțină un proiect în care crede cu adevărat, înseamnă că deja a început să-și înțeleagă și să-și accepte menirea meseriei.

Un cuvânt cheie în societatea actuală, în orice sector de activitate, este inovarea. De altfel, problema inovării este deseori adusă în discuție de invitații în comisiile de diplomă. Ca abordare, în cadrul definit de proiectul de diplomă, în ce ar putea consta inovarea?

Ca și în alte domenii, și în creația de arhitectură inovarea este obligatorie. Dacă te limitezi doar la a cita sau prelua niște exemple consacrate, sau niște răspunsuri date de alții nu este de ajuns. Arhitectul este om de știință, dar și un artist, și de aceea creează și inovează. De aceea inovare este obligatorie, inclusiv într-o lucrare de cercetare: disertație, diplomă, sau teză de doctorat. Numai că inovarea nu poate să vină de la sine, fără analiză, cunoaștere și fără înțelegere. Ca să ajungi să inovezi ar trebui să știi ce s-a întâmplat până la tine; asta ar însemna să cunoști foarte multe lucruri, pe unele să le refuzi, în altele să crezi și apoi să începi să le interpretezi și dezvolti într-o manieră proprie. Inovarea presupune o judecată de valoare vis-à-vis de lucrurile valoroase care au fost deja realizate, a unor experiențe anterioare notabile și continuă cu un aport personal nou, inedit la ceea ce deja timpul a consacrat.

În final ați dori să transmiteți un sfat studenților care urmează să își înceapă proiectele de diplomă sau doriți să adăugați ceva celor discutate?

La diplomă studenții au o șansă, dar și o responsabilitate enormă, de a propune un răspuns coerent, personal și inovator în domeniul arhitecturii la toate nemulțumirile și criticile pe care le exprimă, uneori vehement, vis-à-vis de abordările și rezultatele altora. Prin proiectul lor de diplomă au ocazia să-și dovedească și să arate și membrilor comisiei că pot face arhitectură mai bine decât alții... Au astfel prilejul să probeze că merită diploma de arhitect.

Ar fi minunat dacă în viitor, după mulți ani de carieră petrecuți în domeniul arhitecturii, făcând un bilanț al evoluției personale, studentul diplomat de azi va ajunge să constate că a reușit să fie *arhitectul propriei sale vieți*.

Asta le doresc studenților mei.